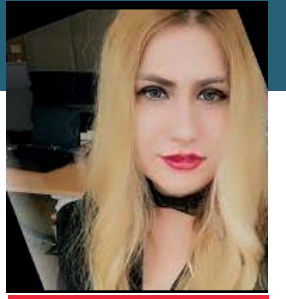

İnternet Sözcüğünün Yazım Biçimi

İnternet sözcüğünün ilk harfi “i”, artık küçük harfle yazılıyor. Önümüzdeki günlerde bunu daha sık göreceğiz

Eymen Yensi Görgülü
TBD Bilişimde Özenli
Türkçe Çalışma
Topluluğu Üyesi

İnternetin öncülü olan ARPANET yani İng. Internet, çeşitli bilgisayar ve askeri araştırma projelerini desteklemek için 1969'da kuruldu ve başlangıçta bir dizi üniversiteyi, araştırma kuruluşunu ve savunma kuruluşunu birbirine bağladı. [1] Bunlar “resmi” projelerdi ve bu nedenle isimleri büyük harf gerektiren özel isim olarak ele alındı. 1974’te “Internet” sözcüğü “Interconnected Network (birbirine bağlı ağlar)” teriminin kısaltılmış biçimi olarak büyük harfle kullanıldı. [2]

İngilizce yazım kuralları, genel olarak daha az kısa çizgi ve daha az noktalama ile birlikte daha az büyük harf kullanımını destekleme eğilimindedir. Büyük harfli “Internet” aynı zamanda yeni türetilmiş veya bilinmeyen terimler için büyük harf kullanmaya yönelik yaygın bir eğilimi yansıtmaktadır. Bir terim tanıdık ve gündelik hale geldiğinde, büyük harfi düşürme eğilimi vardır. Büyük harfli olarak kullanılan “Internet” bir süre küresel ağı diğer internetlerden ayırmaya hizmet etti. [3] Günümüzde ise “internet” sözcüğü artık özel anlamda seyrek olarak kullanılmaktadır.

Nitekim 1970’lerde Oxford English Dictionary ‘den (OED) yapılan en eski alıntılar, genel anlamda “internet” sözcüğünden söz etmekte ve onu küçük ‘i’ ile hecelemekteyken, daha sonraki OED örnekleri, büyük ‘I’ kullanarak küresel ağı atıfta bulunmaktadır. [4] Modern Language Association “MLA” ise Webster’s Collegiate Dictionary’deki yazım kurallarını takip etmekte ve “Internet” sözcüğünü büyük harfle yazmaktadır. [5] Aşağıda, “Internet” yazımının büyük harfli olduğunu destekleyen kurumların biçim kılavuzları verilmektedir.

“Internet” yazımının büyük harfli olduğunu destekleyen kurumların biçim kılavuzları:

- Modern Language Association MLA
- The Oxford Style Guide

İnternet’in babalarından biri olan Vint Cerf, 2016 yılında “Internet” sözcüğünün büyük harfle yazılması gerektiğini yazdı. [6]

2011 yılında Search Engine Dergisinde “Genel anlamıyla internet ortak bir isimdir, “internetwork” ile eşanlamıdır; bu nedenle, çoğul bir şekle sahiptir ve büyük harfle yazılmaz. Özel anlamıyla internet özel bir isimdir ve bu nedenle çoğul biçimi yoktur ve geleneksel olarak büyük harfle yazılır” ifadeleri kullanılmıştır. [7] Ancak “internet” sözcüğü dilin ve günlük yaşamın büyük bir parçası haline geldiğinden, uzmanlar küçük harfli olması gerektiğini tartışmaya başladılar. 2016’da AP

Stylebook, artık "internet" in büyük harf kullanımı önermeyeceğini duyurmuş. [8] 2017'de, Chicago Stil El Kitabı da aynı şeyi yapmış. [9]

Daha sonraki yıllarda The New York Times, Chicago Manual of Style ve AP, "internet" sözcüğünün büyük harfle kullanılmasını önerirken 2021'de New York Times, Communications of the ACM ve Time ve Associated Press "internet" in küçük harfle kullanılmasını öneriyor. Associated Press, küçük harfli "internet" kullanımının ABD'deki hedef kitleye daha uygun olduğunu düşünüyor." Küçük harf stilini benimseyen The New York Times, "Yeni türetilmiş veya bilinmeyen terimler" sözlüğün bir parçası olduğunda böyle bir değişikliğin yaygın bir uygulama olduğunu yazdı. Aşağıda "internet" yazımının küçük harfli olduğunu destekleyen kurumların biçim kılavuzları verilmektedir. [10]

"internet" yazımının küçük harfli olduğunu destekleyen kurumların biçim kılavuzları:

- American Psychological Association (APA) [11] [12]
- Apple Style Guide [13]
- Associated Press (AP Stylebook) [8]
- BuzzFeed [14]
- CNN [8]
- Google [15]
- Microsoft Manual of Style [16]
- The BBC [17]
- The Chicago Manual of Style (CMS) [11] [12]
- The Financial Times [18]
- The Guardian [18]
- The New York Times Manual [19]
- The Observer [18]
- The Sydney Morning Herald [17]
- The Times [18]
- U. S. Government Publishing Office [20]
- Vox Media [14]
- Wall Street Journal [19]
- Wired News [21]

Türkçede Dilin Evrimi

Türkçenin yazım kuralına göre, "internet" sözcüğünün hem cümle başında hem cümle içinde "İnternet/internet" biçiminde "i" ile başlayacak şekilde yazılması eğilimindedir. İngilizcede cümle başında bu sözcük büyük harfle "Internet" biçiminde yazılır

fakat "internet" diye okunmaktadır. Çünkü ikisi de aynı sestem oluşmaktadır. [22] Türkçedeki başka bir kural ise kişilerin, yerlerin, nesnelerin veya olayların resmi adları olan özel isimlerin ilk harflerini büyük harfle yazmaktır. İnternet bunların hiçbirisi değil. Başlangıçta (herkesin erişebileceği küresel ağ) olan "İnternet"i (birbirine bağlı bilgisayarlardan oluşan herhangi bir ağ) olan "internet"ten ayırt etmek için büyük harfle yazılmıştır. Ancak yaygın kullanımda bu ayırım artık önemsizdir. İnternet artık iletişim ortamı için sadece genel bir terimdir.

Dil Derneği'ne göre "İnternet" özel addır; artık bilgisayar gibi tür adına dönüşmesinden dolayı Dil Derneği'nde 2007'de önerilen "bilgisunar" kullanılmış [23] ve ilk harf küçük olarak yazılmıştır. Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi'nde yapılan çalışmalarda Oktay Sinanoğlu, "örütbağ" kullanılmasını önermiş ve "internet" in küçük harfle yazılması gerektiğine değinmiştir. [22] TDK İmlâ Kılavuzu'nda "internet" sözünün yazılışı "genel ağ" biçiminde ayrı ve küçük harf yazılarak kabul görmüş ve kullanılmaktadır. [24] TBD Bilişimde Özenli Türkçe çalışma topluluğu ise internete "genelağ" karşılığını önermekte, birleşik ve küçük harf kullanımının yaygınlaşmasını öngörmektedir. [25]

"internet" kavramına karşılık olarak önerilmiş terimler:

- Dil Derneği "bilgisunar"
- Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi "örütbağ"
- DK İmlâ Kılavuzu "genel ağ"
- TBD Bilişimde Özenli Türkçe Çalışma Topluluğu "genelağ"

Bilgisayarların interneti artık nesnelerin interneti ile birlikte var ve dünya çapında dolaşan sayısal bilgi miktarını büyük ölçüde artırıyor. İnternet bağlantısının bu kadar yaygın olduğu düşünüldüğünde, internetin özel bir ayrımı hak ettiğini söylemek zorlaşıyor. Küçük harf kullanımı değişikliği, internetin kendisi temelden değiştiği için ortaya çıkıyor. Sayısal gelişmeler hakkında yeterince okursak, ince bir tutarsızlıkla karşılaşabiliriz. İnternette bile "internet" kelimesini nasıl ele aldığımız konusunda tutarlılık yoktur.

"Internet of Things" gibi daha sonra kısaltmaları (IoT) olarak kullanılan terimlerde büyük "I" kullanılmaktadır. [26] İngilizce "internet" sözcüğünün cümle içinde küçük harfle başlaması kullanımı gibi, "internet of things"deki sözcükler küçük harfle yazılmaktadır. [25, 27] TBD Bilişimde Özenli Türkçe çalışma topluluğu "internet of things"e "nesne ağ" karşılığını önermekte ve küçük harfle yazmaktadır. [25]

Ayrıca, iMac, iPhone, iPad ve Apple'ın "internet" anlamına geldiğini söylediği iTunes gibi ürünlerde ön ek olarak küçük "i" harfinin kullanılması bu eğilimi güçlendirmektedir. [1] Teknoloji alanındaki sözcükler de ortak kullanıma girdikçe kısaltmakta ve büyük harf kullanımı azalmaktadır. Dolayısıyla, "internet" teknik olarak özel bir isim iken ve büyük harfle yazılması gerekirken, yaygın kullanım ve dilin evrimi, onu küçük harflerle yazmaya yönlendirmektedir.

Teknoloji ilerledikçe ve internet evlerde, ofislerde ve okullarda bir zorunluluk haline geldikçe, "internet" genel bir isme dönüşmektedir. İnternetle büyüyen genç kuşak için bu teknoloji tıpkı radyo, televizyon, telefon gibi diğer iletişim ve eğlence ortamları gibi günlük hayatın bir parçasıdır. Bu da onu "internet" olarak yazma sonucunu doğurmuştur. Ancak bu yine de yayıncılara, yazarlara ve bölgesel tercihlere göre değişiklik göstermektedir. ■

Kaynaklar

- [1] «WIRED,» Should You Be Capitalizing the Word 'Internet'?, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.wired.com/2015/10/should-you-be-capitalizing-the-word-internet/>. [Erişildi: 2021].
- [2] «WIKIPEDIA,» Capitalization of "Internet", [Çevrimiçi]. Available: <https://en.wikipedia.org/wiki/Internet>. [Erişildi: 2021].
- [3] «THE NEW YORK TIMES,» It's Official: The 'Internet' Is Over, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.nytimes.com/2016/06/02/insider/now-it-is-official-the-internet-is-over.html>. [Erişildi: 2021].
- [4] «OXFORD ENGLISH DICTIONARY,» The Definitive Record of The English Language, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.oed.com/view/Entry/248411>. [Erişildi: 2021].
- [5] «MLA STYLE CENTER,» Is Internet capitalized in MLA style?, [Çevrimiçi]. Available: <https://style.mla.org/tag/capitalization/>. [Erişildi: 2021].
- [6] «QUARTZ,» One of the internet's inventors thinks it should still be capitalized, [Çevrimiçi]. Available: <https://qz.com/698175/one-of-the-internets-inventors-thinks-it-should-still-be-capitalized/>. [Erişildi: 2021].
- [7] «SEARCH ENGINE JOURNAL,» How to Capitalize When Writing for the Web (Grammar Lessons), [Çevrimiçi]. Available: <https://www.searchenginejournal.com/writing-for-web-capitalization-rules/355790/>. [Erişildi: 2021].
- [8] «THE POYNTER INSTITUTE,» Don't capitalize internet and web anymore, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.poynter.org/educators-students/2016/ap-style-change-alert-dont-capitalize-internet-and-web-any-more/>. [Erişildi: 2021].
- [9] «EXPRESS WRITERS,» Chicago Style Gets With the Online Grammar Times (Singular They, Lowercase Internet & More), [Çevrimiçi]. Available: <https://expresswriters.com/chicago-style-adapts-to-online-grammar/>. [Erişildi: 2021].
- [10] «WIKIPEDIA,» Capitalization of Internet, [Çevrimiçi]. Available: https://en.wikipedia.org/wiki/Capitalization_of_Internet. [Erişildi: 2021].
- [11] «AMERICAN PSYCHOLOGICAL ASSOCIATION,» Spelling Success in APA Style, [Çevrimiçi]. Available: <https://blog.apastyle.org/apastyle/2011/03/spelling-success-in-apa-style.html>. [Erişildi: 2021].
- [12] «APA STYLE,» Preferred Spellings, [Çevrimiçi]. Available: <https://apastyle.org/style-grammar-guidelines/spelling-hyphenation/preferred-spellings>. [Erişildi: 2021].
- [13] «APPLE STYLE GUIDE,» [Çevrimiçi]. Available: <https://help.apple.com/applestyleguide/#/apsg346ef241>. [Erişildi: 2021].
- [14] «OXFORD DICTIONARIES ONLINE,» Should you capitalize the word Internet?, [Çevrimiçi]. Available: <https://en.wikipedia.org/wiki/Lexico>. [Erişildi: 2021].
- [15] «GOOGLE DEVELOPER DOCUMENT STYLE GUIDE,» Word List, [Çevrimiçi]. Available: <https://developers.google.com/style/word-list#letter-i>. [Erişildi: 2021].
- [16] «MICROSOFT STYLE GUIDE,» internet, intranet, extranet, [Çevrimiçi]. Available: <https://docs.microsoft.com/en-us/style-guide/a-z-word-list-term-collections/i/internet-intranet-extranet>. [Erişildi: 2021].
- [17] «INTERNET ARCHIVE WAYBACK MACHINE,» The BBC News Styleguide, [Çevrimiçi]. Available: https://web.archive.org/web/20130603235549/http://www.wssc.org/sites/default/files/publications/bbc_the_bbc_news_styleguide_2003.pdf. [Erişildi: 2021].
- [18] «GUARDIAN AND OBSERVER STYLE GUIDE,» Invest in investigative journalism, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.theguardian.com/guardian-observer-style-guide-#id-3026449>. [Erişildi: 2021].
- [19] «THE NEW YORK TIMES,» Bulletin The 'Internet' Is About to Get Smaller, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.nytimes.com/2016/05/25/business/media/internet-to-be-lowercase-in-new-york-times-and-associated-press.html>. [Erişildi: 2021].
- [20] «U.S. GOVERNMENT PUBLISHING OFFICE STYLE MANUAL,» [Çevrimiçi]. Available: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/GPO-STYLEMANUAL-2016/pdf/GPO-STYLEMANUAL-2016.pdf>. [Erişildi: 2021].
- [21] «WIRED,» It's Just the 'internet' Now, [Çevrimiçi]. Available: <https://web.archive.org/web/20090429065340/http://www.wired.com/culture/lifestyle/news/2004/08/64596>. [Erişildi: 2021].
- [22] «ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ TÜRKOLJİ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ,» İnternet mi, İnternet mi?, [Çevrimiçi]. Available: <http://turkoloji.cu.edu.tr/YENI%20TURK%20DILI/7.php>. [Erişildi: 2021].
- [23] A. AŞUT, «"Internet" mi, "İnternet" mi?», [Çevrimiçi]. Available: <https://www.birgun.net/haber/internet-mi-internet-mi-332554>. [Erişildi: 2021].
- [24] «INTERNET ARCHIVE WAYBACK MACHINE,» Türk Dil Kurumu, [Çevrimiçi]. Available: <http://www.tdk.gov.tr/TR/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAA6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=genel%20a%C4%9F>. [Erişildi: 2021].
- [25] «TBD BİLİŞİMDE ÖZENLİ TÜRKÇE TOPLULUĞU,» Önerilen Tüm Terimler (Türkçe – İngilizce), [Çevrimiçi]. Available: <https://bilisimde.ozenliturkce.org.tr/onerilen-tum-terimler-turkce-ingilizce/>. [Erişildi: 2021].
- [26] «IBM,» What is the Internet of Things (IoT)?, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.ibm.com/blogs/internet-of-things/what-is-the-iot/>. [Erişildi: 2021].
- [27] «NETWORKWORLD,» What is IoT? The internet of things explained, [Çevrimiçi]. Available: <https://www.networkworld.com/article/3207535/what-is-iot-the-internet-of-things-explained.html>. [Erişildi: 2021].